

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Analysis Methodica Ivris Pontificii

Venator, Daniel

[S.l.], 1579

VD16 V 541

De Transactione. Titulus XXXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63204)

Titulus XXXVI.

Continuatio.

TRansactio pacti species est, qua plerunque, ob dubium litis euentum, contentionis odium, grauitatem sumptuum, aliaque incommoda à lite disceditur. In hoc tamen à pacto differt, quòd, qui transigit, quasi de re dubia, & lite incerta, neque finita transigit: qui verò paciscitur, rem certam & indubitatam remittit, l. 1. ff. eod.

Quid Transactio?

Transactio est, de re dubia & incerta, non gratuita pactio, l. 1. ff. de transact.

Vnde dicitur Transactio?

Dicitur ab actionis transitione, eò quòd, qui transigit, ab actione transit & discedit. Et sic propriè dicitur transigere is, qui agit, l. 2. C. eod.

Quotuplex Transactio, & quid generalis?

Duplex est transactio, generalis & specialis. Generalis est, cuiusque negotij, de quo futura lis non timetur, definitio: Et hæc extenditur ad pactum, iusiurandum, & rem iudicatam, l. 1. vbi Iason, ff. de pact. l. tres fratres, ff. de pact. l. 2. ff. de iur. reiur. l. transacta, ff. de verb. signif.

Quid

Quid Specialis? & quoruplex?

Specialis est, contractus innominatus, quo inter litigatores res dubia & litigiosa, aliquo contra dato promisso, vel æquali permutato, remittitur vel finitur, l. 1. §. 1. de pact. glos. fin. l. sub pre. textu, C. eod. Bald. in l. summa, ff. de cond. indeb. vide Alex. in rub. C. eod. Et hæc duplici ratione celebratur: vel per nudum pactum, vel per Aquilianam stipulationē, gl. & Dd. in l. si causa, C. eod. vbi Bart. num. 5. Iason, num. 10.

Quæ causa Efficiens?

Est eorum, qui transigere possunt, consensus & voluntas, l. interpositas, vers. consensu terminata, l. non minorem, l. cum donationis, C. eod. l. iusiurandum, §. 1. ff. de iureiur.

Qui transigere possunt?

Omnes, qui liberam suarum rerum habent administrationem: alij autem, quibus alienæ rei administrandæ cura, vel functio commissa est, cum distinctione quadam transigere possunt. Procurator enim, nisi cum speciali mādato, vel omnium bonorum, vel in rem suam cōstitutus, transigere non potest, l. iusiurandum, cum l. seq. ff. de iureiur. l. procurator, ff. de procurat. hos. n. tres casus excipit gl. in l. transactionis, C. eod. Sic rutores, procuratores, fisci, vasalli, & similes, quamvis transigere possint, non tamen contra legis prohibitionem, transigendo donare, vel alienare possunt, vide gl. Bart. & Dd. in l. præses, C. eod. l. 4. C. de prædijs minorum, l. 1. ff. de off. procurat. Cæs. l. nulli, eod. vide in c. 1. §. si vasallus, si de fund. def. Curt. in tract. feud. parte 4. qui tres casus

casus in Vasalli transactione distinguit. Deniq; Prælati, absque consensu Capituli, vel Superioris, non potest transigere, c. contingit, c. decreto, c. veniens, extr. de transf.

Quæ Materia?

Res spirituales, ciuiles, siue temporales, & criminales, de quibus lis est, vel futura esse possit, l. 1. ff. eod. l. 2. vbi Iason, & Dd. C. eod. c. super eo, extr. de transf. Primò tamen circa spirituales distinguitur. Aut conuentio fit, vt pro spirituali, vel re sacra detur temporale: Et tunc, cum hæc pactio sit simoniaca, iure canonico reprobatur, c. præterea, c. super eo, extr. eod. c. cum pridè, extr. de pactis, c. vlt. extr. de rerum permutat. Aut fit, vt res sacra, vel spiritualis detur pro spirituali: Et tunc, aut ea petitur, tanquam beneficium, aut tanquam proprietas. Si agatur super beneficio, vt aliquis recipiatur ad beneficium Ecclesiæ, vel quantum ad prælationem, nulla potest interuenire transactio propriè: quia incideret in vitium simoniæ, & talis titulus non habetur ex transactione, sed per canonicam institutionem, c. ex frequentibus, extr. de institutionibus, c. admonet, extr. de renunt. 16. q. 7. c. nullus omnino. Si verò res sacra, vel spiritualis in litigium deducatur, vt proprietas, tunc bene potest interuenire transactio, c. ad quæstiones, extr. de rerum permut. c. statuimus, extr. eod. Et hæc conuentio etiã non propriè transactio, sed amicabilis compositio dicitur, d. c. super eo, extr. eod. Secundò, distinguitur circa res ciuiles, vel temporales. Aut res nunc transacta & finita est, & amplius de ea transigi, vel finiri non potest, l. si causa, C. eod. l. post rem, ff. eod. & l. & eleganter, ff. de cond. indeb.

Ideo

Ideò de rebus, super quibus iudicatum est, transactio esse nequit, aut res nondum finita est: Et tunc, aut ex conventionem captiositas, improbitas, & peccatum inducitur. Et talis transactio omni iure nullius momenti censetur, unde de controversiis ex testamento oriundis, non inspectis tabulis, transigi non potest, nec de futuris alimentis, nec de matrimonio, l. de his, l. cum hi, ff. eod. l. de preteritis, C. eod. c. ex parte, extr. de transact. Si autem de re nondum finita transactio non fuerit captiosa, improba, vel sacris literis contraria, tunc siue certum ius, siue incertum contineat, ob timorem & odium litis, super ea transactio celebrata valet, l. 2. C. eod. Tertio, circa criminales distingue. Aut transactio fit de crimine capitali, quod poenam sanguinis ingerit: Et tunc, aut transigens eadem poena punitur, qua punitus esset, si non transigisset (ut, qui de adulterio transigit, cum hoc ipso in lenocinium incidat, eadem poenam subit,) & tunc transigi non potest. Aut non punitur aliqua poena: & tunc transactio conceditur. Quia cuiuslibet sanguinem suum, quocumque modo, redimere licet, l. 1. ff. de bo. eor. Aut, transactio de alijs publicis criminibus, quae poenam sanguinis non ingerunt, contingit: & tunc aut iudicium coeptum nondum est, & transigere licet, aut coeptum est, tunc, citra falsi accusationem, non licet, l. transigere, C. de transactio. & ibi Dd.

Quae Forma?

Vt transactio per pactum nudum, vel aquiliana stipulatione facta, lis remittatur, & pro remissione

missioe litis aliquid prestetur. Quia transactio, nullo dato vel retento, non procedit, l. transactio, C. eod. & l. 3. ff. eod. Fit etiam pure, sub conditione & modo, adiecta poena, & per iuramentum, in iudicio, vel extra iudicium, scriptura, vel sine scripto, l. si super, C. eod. l. cum mota, l. pacto, l. vbi, l. cum proponas, l. si quis maior, l. siue, C. eod. vbi Iason, num. 1, & 2. & idem Iason in l. tale, §. qui prouocauit, num. 9. de pactis, l. 5. C. eod.

Quis Finis?

Vt finis litibus imponatur, ob id enim transactio inuenta est: ideo Imperatores lites transactione legitime sopitas, nec Imperiali rescripto resuscitari volunt, l. transactiones, & l. fratris, C. eod. l. 1. ff. eod.

Quis Effectus?

Non minor, quam rei iudicatae, aut iuris iurandi. Quare nec rescripto Principis, nec praetextu instrumentorum postea repertorum, vel specierum, retractari potest, l. non minorem, l. causas, l. sub praetextu, & l. si diuersa, C. eod. l. 2. vbi Bart. & l. admonendi, ff. de iureiur. c. 1. extr. eod. Non tamen iure ciuili tollit transactio primam actionem iure conuentionis, d. l. si diuersa: sed tantum ope exceptionis, l. cum proponas, C. eod. quae hodie est litis finitae, c. 1. de litis contest. in 6. vbi glos. & Dd. in verb. finitae, l. & eleganter, §. penult. ff. de cond. indeb. Ratio est: quia cum sit conuentio tantum iuris gentium, non potest actionem, quae iuris ciuilis est, ipso iure tollere: nisi addita sit Aquiliana stipulatio, l. sub praetextu,

M

C. eod.

C.eod. Et acceptilatio, quæ dicitur esse ciuilis solutio. Iure autem Canonũ, cum ex quolibet pacto detur actio, non inconueniens erit dicere, etiam ex trãfactione, per nudum pactum, facta competere condictione: vel præscriptis verbis actionem & transactionem prius competetem actionem extinguere, vide suprã, de pactis, eod.

Quæ Cognata?

Amicabilis compositio, quæ nihil aliud est, quã rei spiritualis, vel sacre, pro spirituali, permutatio, 44. dist. c. generalis, & c. ex antiquis, & 10. q. 2. c. casellas, in fine, 23. q. 4. c. si illic, & cap. ad q̃stiones, extr. de rerũ permut. c. statuimus, & c. super eo, extr. eod. Pactum, iusiurandum, compromissum, res iudicata, diuisio, & contractus innominati, l. si quis cum aliter, ff. de verb. obli. decis. Neopo. 220. num. 3. Decius conf. 6. viso. nu. 4. & conf. 597. num. 10. Corn. conf. 27. in princ. lib. 4. Schurpff, conf. 50. num. 16. & 17. cent. 3. & conf. 16. casus, num. 17. cent. 2. & conf. 97. pro magis clariore, num. 12. cent. 3.

Quæ Pugnantiæ?

1. Error: obstat enim transactioni, quia consensus, cui ipsa innititur, deest, l. sub pretextu, C. eod. 2. Metus: quoniam, cum prætoris edictum de metu rescissorium sit, retractatur per integram restitutionem id, quod metu gestum est, l. interpositas, C. eod. 3. Dolus: ob quem quidem non ipso iure rescinditur transactio, sed exceptione, vel replicatione, l. 4. l. sub pretextu, & l. siue, C. eod. 4. Falsitas: si nimirum altera pars ad transigendum, falsitate vel calumnia quadã inducitur,

ducitur, l. penul. C. eod. l. in summa, C. de cond. indeb. 5. Simoniaca conuentio: vt si quid temporale pro spirituali, vel re sacra detur, c. constitutus, c. super eo, extr. de transf. 6. Læsio Ecclesiæ: ob quam datur Ecclesiæ in integrum restitutio ad quadriennium, c. 1. extr. de in integ. restit.

A X I O M A T A.

Instrumēta, & alia iura partium, contraria transactione tolluntur, c. sicut graue, extr. eod.

Prelatus simpliciter ad agendū constitutus, sine licentia Capituli transigere nō potest, gl. in c. contingit, eod.

Allegans turpitudinem suam, non est audiendus, c. cum super, extr. de concess. prabend. & c. inter dilectos, extr. de donat.

Sublato principali, & accessorium corrui, c. si diligenti, extr. de foro comp. & c. inter dilectos, extr. de fide instr.

In pari causa turpitudinis potior est possidentis conditio, l. lator, extr. de re iud.

Super Ecclesiastico beneficio transigi non potest, etiam cum iuramenti interpositione, c. constitutus, eod.

Non potest quis esse testis & aduocatus in eadem causa, 16. q. 2. c. statuendum.

Super Ecclesiastico beneficio propriè non potest transigi, sed amicabiliter componi, c. super eo, extr. eod.

Iudicis officium est, componere partes, si potest, priusquā ad iudicium veniant, c. si primates, 5. q. 2. c. studē dum. dist. 90. c. si quis membrorum, 24. q. 8.

Iudex ob oculos equitatē habere debet. Et equitas præsertur rigori iuris, glos. in c. fin. extr. eod.

M 2

Vbi

Vbius scriptum non est, de similibus ad similia est procedendum, c. in causis, extr. de re iud. c. recolentes, extr. de statu monach. c. inter ceteros, extr. de rescript.

DE POSTULANDO.

Titulus XXXVII.

Continuatio.

Lite per transactionem non sopita, vel pacto transigendi negotij causa nullo interposito, iudicium procedit, teneturq; Reus conven- tus, vel intentionem Actoris fateri, vel eius desi- derio per se, vel per alium, ad præstandum pa- trocinium idoneum contradicere, l. 1. ff. de po- stulando.

Quid est Postulare?

Postulare est, desiderium suum, vel amici sui, in iure, apud eum, qui iurisdictioni præest, exponere, vel alterius desiderio contradicere, 3. q. 6. §. sunt autem, l. 1. §. postulare, ff. de postu- lando.

Quæ causa Efficiens?

Iussus magistratus, vel ordinarij iudicis, qui petentibus litigatoribus eorum nomine postu- landi gratia dat patronos, etiam inuitos, l. 1. §. a- it prætor, ff. eod. & l. fin. C. eod. gl. in c. 1. §. item ad verb. perdit quæ fuit pr. causa benef. amitt. nam postulare, publicum munus est: ad publica autem munera etiã inuiti coguntur, l. 2. ff. de reg. iur. l. 1. in prin. de administ. tuto. & tot. tit. ff. de munerib.

Qui